

Aarhus byråds journalsager (J. Nr. 54-1925)

Originalt emne

Arbejderforhold

Arbejderforhold/Arbejdsanvisningskontor

Boligforhold

Boligforhold/Boligforhold i Almindelighed

Boligforhold/Boliglove (Huslejelove)

Boligforhold/Bolignød (Husvilde)

Boligforhold/Lejerforhold

Indholdsfortegnelse

- 1) [Byrådsmødet den 16. april 1925](#)
- 2) [Byrådsmødet den 22. maj 1925](#)
- 3) [Byrådsmødet den 28. maj 1925](#)
- 4) [Byrådsmødet den 4. juni 1925](#)
- 5) [Byrådsmødet den 2. juli 1925](#)

Uddrag fra byrådsmødet den 16. april 1925 - side 4

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 54-1925)

Beslutning i Henhold til den ny Boliglov af 1. April 1925.

Fra Boligkontrollen forelaa følgende Indstilling: * Udvalget indstiller, at de i Lov af 1. April d.

A. vedrørende Boligforholdene indeholdte Restriktionsbestemmelser under Hensyn til den i Kommunen tilstedeværende Boligsituation gøres gældende i den Udstrækning, som nævnte Lov hjemler Ret til, med tilbagevirkende Kraft fra den 1. April 1925".

Holst Knudsen antog, at naar denne Sag havde cirkuleret blandt Medlemmerne, var Grunden den, at Ministeriet hurtigst mulig ønskede at faa en Vedtagelse fra Kommunalbestyrelsen, for at der ikke skulde blive et for langt Tidsrum, hvor der ikke var nogen Beskyttelse mod Lejeforhøjelser, Derimod hastede det ikke saa stærkt med Bestemmelserne i § 18 og 19, idet de stadig var i Kraft, indtil noget andet blev vedtaget. Det havde derfor været rarest at faa en Drøftelse i et Byraadsmøde om, hvorvidt det var ønskeligt, at disse Bestemmelser stadig skulde være gældende i Aarhus Kommune. Den første Bestemmelse i § 18 handlede om Nedrivning af Ejendomme, Ændring af Beboelseslejligheder til Forretningslokaler og Forbud mod, at en Familie bebor mere end een Lejlighed i samme Kommune. Det var næppe paakrævet, at denne Bestemmelse vedblev at gælde i Aarhus; den blev indsat i Højkonjunkturernes Tid, da Forretninger skød op alle Vegne, og ethvert Lokale kunde udlejes til Forretning; men den Tid var nu forbi, og der var ikke mere Mangel paa Forretningslokaler, hvorfor ogsaa Faren for Misbrug var ringe. Forretningsverdenen havde i snart 10 Aar været bundet af denne Bestemmelse, og dette Baand burde nu løsnes; det forhindrede Modernisering og Ombygning af gamle Ejendomme, og Byens Haandværkere og Arbejdere blev afskaaret fra at faa Arbejde derved. Lejerne var tilstrækkelig beskyttet ved Forbudet mod Lejeforhøjelse og Tilflytning. § 19 bestemte, at hvis en Lejlighed eller Forretningslokale stod tomt, kunde Kommunalbestyrelsen forlange den udlejet inden 1 Maaned og i modsat Fald selv fremleje den. Taleren kunde gaa med til, at Bestemmelsen sættes i Kraft for saa vidt angaar Beboelseslejligheder, men for Forretningslokaler var den overflødig, ja nærmest skadelig, og disse burde derfor ikke ind under Bestemmelsen. Taleren vilde anbefale Indstillingen med den Ændring, at § 18 ikke bringes til Anvendelse, og at Bestemmelsen i § 19 kun kommer til at gælde for Beboelsesbygninger.

Borgmesteren bemærkede, at Sagen egentlig var afgjort, men hvis Udvalget ønskede at imødekomme Hr. Holst Knudsens Henstilling, havde Taleren ikke noget imod, at Sagen sættes under Debat.

H. P. Christensen fandt ingen Grund til yderligere Diskussion om dette Spørgsmaal. Der var sket en saa stor Beskæring af Loven, at man næppe burde give Afkald paa den Smule

Rettigheder, som var tilbage. Angaaende Nedrivning af ældre Ejendomme og Forandring af Lokaler, saa havde Byraadet altid stillet sig velvilligt overfor saadanne Andragender, og det samme blev vel Tilfældet, naar der i Fremtiden kom Andragender til Byraadet. Taleren vilde anbefale at henholde sig til den skete Vedtagelse uden yderligere Diskussion.

J. Perregaard indrømmede, at Loven hidtil havde været en Hæmsko for Bygningsarbejder og derved skadet Haandværkerne, men den Forandring, der nu var sket med Loven, var saa stor, at man maatte være varsom med at give Resten fra sig, og det kunde Taleren ikke gaa med til. Det vilde vist ogsaa blive en bitter Pille at sluge for Aarhus Kommune, som nok kom til at skaffe Lejlighed til en hel Del Familier. Forandring af Lejligheder til Butikker var ikke paakrævet for Tiden, og den Slags Bygningsarbejder med følgende Omprioritering drev blot Obligationskurserne yderligere ned til Skade for Nybygningerne.

A. Bitsch fandt ingen særlig Grund til at diskutere et Spørgsmaal, som var afgjort, og det saa ejendommeligt ud, at Landsretssagføreren vilde rejse en Diskussion derom, naar hele Udvalget var enigt om Indstillingen. De Bestemmelser, som var tilbage i Loven til Beskyttelse af Lejerne, var saa minimale, at der ikke var Grund til at give Afkald paa nogle af dem, og jo større Frihed man gav her, des dyrere blev det for Kommunen, naar den skulde til at bygge Barakker o. l. Taleren vilde anbefale at henholde sig til Udvalgets Indstilling.

Holst Knudsen var ikke af de faldne Udtalelser blevet overbevist om, at hans Forslag var urigtigt. Hensynet til Obligationskurserne og til Aarhus Bys Kasse vejede ikke tilstrækkelig tungt til at berettigede en saa ekstraordinær Indskrænkning i Ejendomsretten og Forretningslivets frie Udfoldelse. Taleren kunde ikke stemme for Indstillingen, hvis ikke de nævnte Ændringer vedtoges.

Formanden gjorde opmærksom paa, at Sagen var afgjort, og der kunde ikke stemmes derom en Gang til.

Indstillingen var vedtaget ved Cirkulation og toges til Efterretning.

Uddrag fra byrådsmødet den 22. maj 1925 - side 2

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 54-1925)

Udskrift af en af aarhusianske Lejere vedtaget Resolution paa et Møde den 14. d. M.

Resolutionen lød saaledes:

" Aarhusianske Lejere, forsamlede til Møde i Amaliegades Forsamlingsbygning den 24. Maj 1925, opfordrer med Henblik paa Boligloven af

1. April d. A. Byraadet til:

I) af yderste Evne at støtte og fremme enhver forsvarlig Form for Byggeri for at modvirke Bolignøden og dens Følgesvend: Lejerudbygningen;

II) at oprette det i Loven hjemlede boligstatistiske Kontor, dels for derigennem at skaffe statistisk Materiale til Belysning af Boligsituationen her i Byen, dels af Hensyn til Overblikket over husvilde Familiers Antal lil Oktober Flyttedag".

H. J. Baden skulde ikke komme særlig dybt ind paa Spørgsmaalet, idet Byraadet var indbudt til det paagældende Møde, og da ingen af Medlemmerne havde meldt Afbud, kunde man vel gaa ud fra, at de fleste har været til Stede. Den nugældende Huslejelov havde intet som helst med saglige Hensyn at gøre, idet man havde vedtaget en meget kraftig Lejerbeskyttelse for København og saa godt som intet for Provinsen, skønt det af det statistiske Materiale fremgik, at Bolignøden nærmest var værre i flere af de større Provinsbyer end i København. Loven overlod til Kommunerne hver for sig at løse Spørgsmaalet, og man maa derfor kræve af disse, at de tager fat, hvor Lovgivningsmagten slap, for at afhjælpe nogle af de Kalamiteter, som den ny Boliglov uundgaelig vilde vælte ud over Samfundet i disse Byer og her specielt Aarhus. Det mest virkningsfulde Middel til at hindre Udbygningen af Lejerne og til at fjerne Bolignøden var at fremme Byggeriet i saa stor Stil som muligt og forsvarligt; det vilde sikkert alle indenfor Byraadet være enige om. De Folk, som særlig havde arbejdet for Grundejernes Interesser og ønsket Boligloven ophævet, havde brugt som Hovedargument, at Bolignøden vilde forsvinde, naar Loven faldt bort. Men det modsatte havde vist sig i Odense, da man der ophævede Huslejeloven, og derfor kunde man antagelig paaregne Støtte fra alle Sider for at faa Bolignøden afskaffet her. Det boligstatistiske Kontor vilde sikkert være af stor Betydning for Byen af forskellige Grunde. Man kunde derigennem føre Kontrol med, at de Ejendomme, som endnu er lagt under Restriktionerne, virkelig bliver holdt derunder, saa at der ikke sker Lejeforhøjelse i disse uden Byraadets Tilladelse. Man vilde endvidere have en moralsk Bremse paa den mere utiltalende og glubske Del af Grundejerstanden, som maaske i nogen Grad vilde

skamme sig ved at stille alt for store Krav, naar Kontrakterne skulde fremlægges paa det boligstatistiske Kontor. Endelig kunde man faa et Overblik over, hvor mange Familier der vilde komme til at staa uden Lejlighed til Efteraaret, og som Kommunen derfor maatte skaffe Husly til. Af disse Grunde vilde Taleren anbefale Byraadet velvilligt at overveje de Tanker, som var indeholdt i Resolutionen.

P. Petersen udtalte angaaende Resolutionens første Punkt, at det meste Arbejde, Byraadet havde haft i den sidste Tid, netop var at fremme Byggeriet gennem Tilskud og Garanti, og det havde bevirket, at der nu var flere Hundrede Lejligheder under Opførelse i Kommunen. Dette Arbejde var sket med hele Byraadets Tilslutning, og alle var vist enige om at fortsætte hermed. Derimod var det næppe nødvendigt at oprette et statistisk Lejerbureau. Kommunen havde Funktionærer nok for Øjeblikket, og fik man først dette Kontor, kom man aldrig af med det igen. Hvorvidt der var Bolignød, kunde nok konstateres uden et saadant Kontor, og Taleren vilde fraraade at oprette det.

H. J. Baden svarede hertil, at et statistisk Kontor selvfølgelig ikke havde noget med Bolignødens Afhjælpning at gøre. Man behøvede heller ikke noget Kontor for at konstatere Bolignøden, for den kunde enhver se, men gennem Kontoret kunde man faa et Overblik over Situationen. Det nyttede ikke, at man ligesom Strudsen stak Hovedet i Busken og gik ud fra, at det hele vilde ordne sig af sig selv, og man saa til Oktober Flyttedag stod og skulde skaffe Husly til flere Hundrede Familier; det var absolut nødvendigt at gøre noget i Forvejen for at imødegaa en saadan Situation, for i denne Sag havde Byraadet baade det moralske og juridiske Ansvar.

J. Perregaard anbefalede at oprette et statistisk Kontor, da det vilde være af stor Betydning i Forvejen at vide, hvor mange der var opsagte til Fraflytning. Rygterne gik, at det drejede sig om mange Hundrede, og der var ingen Tvivl om, at hvis Familier med 6-7 Børn blev opsagte, vilde Kommunen komme til at skaffe dem Husly. I 1916 var Situationen lignende; der blev sagt, at der ingen Bolignød blev, og da Efteraaret kom, maatte Kommunen i Hast bygge daarlige Barakker o. 1. Familier med mange Børn var daarligt tjent med at bo i Barakkerne, for der foregik mange Ting, som var ødelæggende for Børn at se paa. Det var ogsaa af Betydning at faa konstateret, om nogen opsagdes i de Lejligheder, der var undergivet Lovens Bestemmelser, for hvis det skete for at faa Lejen forhøjet, kunde Opsigelserne annulleres. Udgiften til et statistisk Kontor blev næppe stor; paa Bygningsinspektørens Kontor havde man i Forvejen en ung Dame, som havde med dette

Arbejde at gøre, og hvis man erstattede hende med en voksen Mand, var det vist tilstrækkeligt, og selvfølgelig skulde Kontoret ikke opretholdes længere end nødvendigt.

H. P. Salling vilde advare imod at oprette et statistisk Kontor, for man fik næppe den tilsigtede Nytte deraf. Udvalget for Bygninger og Inventar anmodede i sin Tid de Lejere, som blev husvilde, om at melde sig i Forvejen, og det gjorde de ogsaa, men de glemte at meddele, naar de fik en Lejlighed, det samme var Tilfældet, naar Kommunens Lejligheder skulde lejes ud, og det vilde gaa paa samme Maade her, hvis man da ikke indførte Bødestraf for Undladelsen. En saadan Statistik kunde der ikke bygges noget som helst paa. Der vilde maaske nok til Efteraaret blive stillet Krav til Kommunen, men dette Spørgsmaal maatte drøftes særskilt.

P. Petersen mente ikke, der foregik værre Ting i Barakkerne end i Baggaarde og lignende Steder, hvor de fleste i Barakkerne tidligere havde boet. Den Slags Ting fik man aldrig helt afskaffet i en stor By. Hr. Perregaards Udtalelser om at ansætte en Mand paa Bygningsinspektørens Kontor skulde forbaabentlig ikke forstaaes som et Mistillidsvotum til den paagældende Dame, for hun kunde vist udføre dette Arbejde lige saa godt som en Mand ; men skulde der oprettes et særskilt statistisk Kontor, vilde der blive stillet langt større Krav.

H. J. Baden hævdede, at der netop gennem et boligstatistisk Kontor kunde faas et Overblik over Situationen. Det kunde nemlig derigennem oplyses, hvor mange Folk der blev opsagte af deres Lejlighed, og hvor mange der lever i interimistiske Beboelsesrum omkring i Byen. Deraf fulgte saa, hvor mange der blev til at konkurrere om de ledige Lejligheder, og dem, der blev for mange, maatte Kommunen altsaa tage sig af. Den Situation, som vilde komme til Efteraaret, havde intet Fortilfælde i Aarhus Bys Historie, men man havde set i Odense, hvilken Katastrofe Frigivelsen af Opsigelsesretten gav Anledning til. Hvis Byraadet var sig sit Ansvar bevidst, kunde man ikke sidde med Hænderne i Skødet og tænke, at det gik nok af sig selv.

J. Perregaard indrømmede, at der altid i en stor By vilde findes umoralske Forhold, men den Slags foregik mere aabenlyst i Barakkerne end andetsteds, og derfor burde Børnene fjernes derfra. Taleren havde ikke sagt noget nedsættende om den nævnte unge Dame, men en voksen Mand kunde alligevel bedre ordne dette Forhold, og Kommunen havde vist en Mand, som egnede sig dertil.

M. C. Falk foreslog at sende Sagen til Erklæring hos de to Udvalg, som havde med

Boligsagerne at gøre, nemlig Boligkontrollen og Udvalget for Bygninger og Inventar.

Borgmesteren sluttede sig til Falks Forslag angaaende Spørgsmaalet om et boligstatistisk Kontor. Hvorvidt man kunde have nogen Fordel af et saadant, kunde ingen paa Forhaand vide, men Bekostningsspørgsmaalet kunde ikke blive stort, naar det udtrykkelig blev lavet som en midlertidig Foranstaltning. Hvad Resolutionens første Punkt angik, var vist hele Byraadet enigt om at gøre alt, hvad der kunde gøres, for at afhjælpe Bolignøden, men der var næppe Enighed om, hvilken Form man bedst skulde anvende. Sidste Efteraar forhandlede Byraadet om, hvorvidt man skulde støtte privat Byggeri eller selv bygge, og man enedes om foreløbig at støtte det private Byggeri med Tilskud. Naar Taleren gik med til denne Form, var Grunden den, at de Erfaringer, man havde indhøstet med Hensyn til Forvaltningen af de kommunale Ejendomme, ikke var gode, og hvis man skulde fortsætte med denne Administration, vilde Taleren meget betakke sig for at fortsætte med kommunalt Byggeri. Her maatte Byraadet tage sit Ansvar og styre de kommunale Huse paa en saadan Maade, at man kan være det bekendt. Taleren havde paa et tidligere Byraadsmøde gjort opmærksom paa, at der var disponeret over Kommunens Kassebeholdning til forskellige Arbejder, og hvis det ny Byraad vilde træffe flere Dispositioner, maatte der skaffes Penge dertil. Byggeudvalget havde Planer liggende til kommunale Bygninger, som vilde komme frem, naar Udvalget fandt Tiden belejlig dertil; men man havde næppe noget imod, om der fra anden Side kom Forslag frem forinden. Det gamle Byraad var enedes om at give 500 Kr. pr. Lejlighed til det private Byggeri foruden at garantere for det halve af Statslaanet, og det havde til Følge, at der nu var ca. 400 Lejligheder under Opførelse, og ca. 100 flere vilde vist komme i nær Fremtid. Det var maaske for lidt i Forhold til Byens Vækst, men samtidig var Forholdet det, at der ikke kunde skaffes Arbejdskraft til mere Byggeri, og for Øjeblikket laa Arbejdet helt stille ved de fleste Huse paa Grund af Lockouten. Under disse Forhold vilde det være ørkesløst at komme med Forslag om at bygge kommunale Huse; det havde man tilstrækkelig Erfaring for fra tidligere Aar, hvor det tog 1 ½ Aar om at bygge Huse, som normalt skulde være færdig paa 8 Maaneder. Taleren vilde her slaa til Lyd for, at de Lejere, som har Raad dertil, slutter sig sammen i Boligforeninger og bygger Huse; derved gjorde de baade sig selv og Samfundet en Tjeneste; de gjorde sig selv uafhængige af Husværterne, og de skafede Plads til dem, som ikke havde Raad til at være med i Boligforeninger. Hvis det ikke kunde hjælpe, og private heller ikke byggede tilstrækkelig, maatte Kommunen selvfølgelig tage fat, men Pengene maatte fremskaffes først.

J. Perregaard vilde ogsaa anbefale de mere velhavende af Lejerne at danne Boligforeninger; der blev nok alligevel, som ikke havde Raad dertil. Arbejdet laa ikke stille ved alle Bygninger; der arbejdedes i hvert Fald paa de 120, og en Del af disse var færdige til 1. Juni. Der var søgt Dispensation for at faa Mursten, men det var blevet nægtet, og det havde derfor været nødvendigt at hente Stenene overalt i Jylland, hvor de kunde faas. Tømrerne arbejdede stadig, men det kneb med Arbejdsmændene. Samtidig gjorde Udvalget for Bygninger og Inventar alt muligt for at faa Kommunens Reparationsarbejde fra Haanden, mens Lockouten stod paa. Det var rigtigt, at en hel Del af Kommunens Ejendomme var i høj Grad mishandlede, og ligeledes var Beplantningen ved Ingerslevs Boulevard ødelagt af Lejerne, men der skulde blive taget haardt fat paa den Slags, og hvis Folk ikke vilde rette sig efter Udvalgets Bestemmelser, maatte de flytte andetsteds hen; saa kunde de passende komme hen til de daarlige Grundejere, som der klagedes over, og slaas med dem.

Bernt Jensen bemærkede, at hidtil havde Kommunen vist nærmest faaet de Lejere, som andre ikke vilde have, men nu skulde Forholdet maaske vendes om. Man talte om Bolignøden, men erklærede samtidig, at Kommunen ingen Penge havde at bygge for og heller ikke kunde skaffe Bygningshaandværkere. Regering og Rigsdag havde lagt hele Byrden paa Kommunerne, og der blev sikkert mange at skaffe Husly til Efteraaret; der boede adskillige enlige Mennesker paa Loftsværelser o. l., og de vilde nok rykke ind i en Del af Lejlighederne, medens Kommunen saa maatte skaffe Bolig til dem, der maa flytte ud. Man kunde derfor ikke vedblivende klare Spørgsmaalet ved at sige, at der hverken fandtes Penge eller Haandværkere; man maatte stille sig klart, at der til Oktober Flyttedag skal skaffes Boliger. At Lejerne slutter sig sammen for at bygge Huse vilde sikkert være godt, men det kunde jo ikke nytte, naar der ikke kunde skaffes Haandværkere, og i hvert Fald kunde der ingen Huse bygges til Oktober Flyttedag.

Borgmesteren syntes, at Bernt Jensen i høj Grad modsagde sig selv. Hvis Boligforeningerne ikke kunde faa deres Ejendomme færdige, hvordan skulde saa Kommunen kunne det. Taleren vilde til det sidste fastholde, at hvis Kommunen skal bygge, maa Pengene anvises først.

M. C. Falk vilde som tidligere Medlem af Udvalget tage sit Ansvar for den Administration af Kommunens Huse, som havde fundet Sted i de sidste 4 Aar. Langt de fleste af Kommunens Lejere var pæne og ordentlige Folk, som man var vel tjent med, men der var

selvfølgelig brodne Kar i alle Lande.

Bernt Jensen havde ikke modsagt sig selv, men kun konstateret, hvad andre havde sagt. Det var ikke sikkert, man kunde slippe for at skaffe Boliger til Oktober, selv om man hverken havde Penge eller Folk, for den ny Boliglov paalagde Kommunen en Pligt dertil.

J. Perregaard erklærede, at f. Eks. Trappegangene i flere af Kommunens Huse tilstrækkeligt vidnede om, at en Del af Lejerne ikke var, som de burde være, og hele Udvalget var enigt om at tage haardt fat i Tilfælde af Uordener o. l.

N. C. Christiansen mente, det var lidt for tidligt at tage Bestemmelse i denne Sag, det var rigtigst at vente til efter den 15. Juli, for først da kunde man skønne over, hvor mange Opsigelser der forelaa. Der blev næppe saa mange, som der taltes om, og hvis de 400 Lejligheder blev færdige til Oktober Flyttedag, vilde der vist ikke blive nogen Kalamitet; man saa allerede nu en hel Del Lejligheder blive averteret til Leje uden at kunne lejes ud.

Borgmesteren foreslog, at Resolutionens Punkt 2 om Oprettelse af et boligstatistisk Kontor henvises til Boligkontrollen og Udvalget for Bygninger og Inventar, og at Resolutionens første Punkt foreløbig tages til Efterretning.

Borgmesterens Forslag vedtoges.

Forslag fra Boligkontrollen om, at det bekendtgøres, at en udenbys boende ikke uden Byraadets Tilladelse maa leje Forretningslokaler i Byen.

Bernt Jensen oplyste, at der i denne Tid forelaa en Mængde Andragender fra udenbys boende om at maatte overtage Forretninger i Byen, og man havde mange Eksempler paa, at smaa Næringsdrivende blev opsagt af deres Vært, for at Lokalerne kunde overdrages til en udenbys, som vilde give en højere Leje. Dette burde der lægges et Baand paa, og Udvalget foreslog derfor i en Annonce at advare imod at afslutte saadanne Handler, før man var sikker paa at kunne faa Indflytningstilladelse.

Indstillingen vedtoges.

Uddrag fra byrådsmødet den 28. maj 1925 - side 2

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 54-1925)

Skrivelse fra den kommunale Boligkontrol angaaende Fortolkning af Bolig* lovens § 25.

Bernt Jensen forelagde Sagen. I Loven stod, at de Ejendomme, hvor Lejen er fastsat før

1. Januar 1923, ligger udenfor Boligkontrollens Omraade. Nu forelaa der Tilfælde, hvor Lejen var fastsat før 1923, men hvor der siden havde været Ansøgning hos Nævnet om Forhøjelse, der var blevet nægtet. I saadanne Tilfælde kunde der være Spørgsmaal om, fra hvilket Tidspunkt Lejen kunde siges at være fastsat, og Udvalget foreslog derfor at rette en Forespørgsel til Ministeriet derom.

J. Chr. Møller henviste til, at Boligloven havde været underkastet en stærk Kritik paa forskellige Møder, og Kritiken blev særlig rettet mod de Konservative. Men det var en forkert Adresse, idet Lovforslaget var blevet til ved et Samarbejde mellem Socialdemokrater, Radikale og Konservative, saa de 3 Partier var lige gode om Æren og Ansaret. Angaaende Fortolkningen af § 25 var det Talerens Overbevisning, at naar en Leje ikke var forandret efter 1. Januar 1923, saa var den ikke underkastet Byraadets Kontrol, selv om der havde været søgt Forhøjelse paa et senere Tidspunkt. Ministeriet vilde sikkert svare det samme og maaske tilføje, at det maatte afgøres af Domstolene.

H. P. Christensen fandt det rigtigst at rette en Forespørgsel til Ministeriet om Sagen. Angaaende Fabrikant Møllers Udtalelser om Enighed mellem de 3 Partier om Loven, vilde Taleren spørge, om Hr. Møller var enig med sine Partifæller i Rigsdagen, da man vedtog en Boliglov for København, men prisdav Provinsen og satte alle Kommunerne i en meget vanskelig Situation. Det var rigtigt, at Folketinget gik med til Fabrikant Møllers Forslag; men det første Forslag, der blev vedtaget i Folketinget, var noget ganske andet end det, som Landstinget tvang igennem, og derfor havde Højre og Venstre Ansaret for den Karikatur af en Lov, som blev vedtaget.

H. J. Baden anbefalede Forslaget om at afæske Ministeriet en Erklæring angaaende § '25. Fabrikant Møller syntes at have Hovedæren for Loven og burde vel derfor kende den bedst; men derfor var det ikke givet, at Ministeriets Konsulen i Huslejesager, Landsdommer Axel Rasmussen, vilde fortolke Loven paa samme Maade som Hr. Møller. Selve Boligloven laa egentlig ikke for her, men det var glædeligt, at det endelig en Gang var lykkedes at komme til at tale med Fabrikant Møller om dette Spørgsmaal, for det havde til Dato været umuligt. Hvis det skulde hedde sig, at Loven var blevet til under et Samarbejde paa lige Fod, saa kunde det være interessant at vide, hvorledes de Konservatives Indsats var fra Begyndelsen af; saafremt Loven var et Kompromis mellem Folketingets Forslag og det,

som de Konservative i Landstinget foreslog, maatte dette have været mindre end intet for at kunne give et saadant Gennemsnit. Loven var vedtaget uden nogen som helst saglig Indsigt, idet Bolignøden i flere større Provinsbyer var procentvis større end i København. Hvad der var Ret for den ene Borger i Danmark, burde ogsaa være det for den anden, selv om han boede paa et andet Sted.

J. Perregaard fandt det ogsaa rigtigst at rette en Forespørgsel til Ministeriet, men havde ellers den Opfattelse, at det maatte være den sidste Afgørelse af Lejespørgsmaalet, man skulde rette sig efter, selv om der ikke var sket nogen Forhøjelse. Det var i hvert Fald Kotume ved alle Overenskomster.

J. Chr. Møller fastholdt, at der i Rigsdagen forhandlede om Loven og opnaaedes Enighed baade i Folketinget og Landstinget, og det var ikke Landstingets sædvanlige Flertal, som vedtog Loven, idet Venstre stemte imod den. De øvrige 3 Partier var derfor lige gode om Ansvaret for Loven. Taleren vilde ikke give sig ud for at have juridisk Indsigt eller særlig Fortolkningsevne, en Lov kunde fortolkes paa mange Maader, og det blev til syvende og sidst Domstolene, der maatte træffe Afgørelsen.

Bernt Jensen kunde forstaa, at de Konservative gerne vilde fralægge sig Ansvaret for Loven, og det tydede paa, at Æren for den ikke var særlig stor. Men her forelaa kun Spørgsmaalet om Fortolkning af § 25. Fabrikant Møller havde fremsat sin Mening derom, og den var maaske rigtig, idet hele Paragrafen handlede om Forhøjelser, men der kunde ogsaa fremføres Grunde for det modsatte Synspunkt. Nævnet ønskede i hvert Fald ikke selv at træffe Afgørelse, før man havde spurgt de sagkyndige.

H. P. Christensen hævdede, at de Konservative i Landstinget tvang de øvrige Partier til at gaa frivilligt med til den nuværende Lov, idet man ellers slet ingen Lov havde faaet; derfor havde Hr. Møllers Parti Skylden sammen med Venstre, som ingenting vilde.

H. J. Baden fandt det betegnende, at ingen brød sig om at være Fader til Loven, for det var i Virkeligheden en Skifting, som ingen ret godt kunde være bekendt. Landstingets Konservative skulde dog ikke komme udenom den Kendsgerning, at de havde Hovedæren for Faderskabet. Hvis de vilde have undt Lejerne en rimelig Beskyttelse, havde de stemt for Folketingets Forslag.

J. Chr. Møller gjorde opmærksom paa, at Folketingets Forslag var meget lidt afvigende fra det, som blev vedtaget; det var i Virkeligheden omtrent det samme. Taleren agtede ikke at

løbe fra sit Ansvar, men det burde Socialdemokraterne heller ikke gøre.

Holst Knudsen erklærede, at det Spørgsmaal, man agtede at forelægge Ministeriet, var et rent juridisk Spørgsmaal. Det havde været bedre, hvis man havde givet Bestemmelsen en anden Ordlyd. Det var vist Lovens Mening at udtrykke det, som Fabrikant Møller havde udtalt, men i saa Fald burde der have staaet "saafremt Lejens Størrelse er den samme som 1. Januar 1923", saa havde der ingen Tvivl været. Nogen endelig Afgørelse fik man næppe, før Sagen kom for Domstolene, men det var rigtigst foreløbig at spørge Ministeriet, hvorfor Taleren kunde tiltræde Indstillingen.

H. J. Baden syntes, det var en noget vovet Paastand af Fabrikant Møller at sige, at der ikke var nogen Forskel paa de to Forslag. Der var i hvert Fald den kæmpemæssige Forskel, at Folketingets Forslag ikke frigav Opsigelsesretten, medens den vedtagne Lov gjorde det og derved slog Hovedet af al Lejerbeskyttelse. Fabrikant Møllers Tavshed angaaende Forholdet mellem København og Provinsbyerne viste, at han indrømmede Lovens Usaglighed.

J. Chr. Møller antog ikke, der skete stor Skade ved Frigivelse af Opsigelsesretten; man kunde næppe mene, at Loven skulde gælde for Tid og Evighed, og den Dag, Loven ophæves, vilde der nok blive nogle Smaarivninger, men næppe større, end hvis Ophævelsen kom paa et senere Tidspunkt. Der var vist heller ikke saa stor Bolignød, som Lejerforeningen vilde give det Udseende af; man skulde blot vente lidt og se Tiden an.

J. Perregaard spurgte, hvilken Mening Landsretssagføreren havde om Spørgsmaalet.

Andr. Bitsch kunde ogsaa ønske at høre dette, for en anden Landsretssagfører havde for kort Tid siden erklæret, at det maatte være den seneste Afgørelse, der var den gældende, enten der var sket Forhøjelse eller ikke.

Holst Knudsen svarede, at Spørgsmaalet var tvivlsomt, men personlig havde Taleren den Opfattelse, at Fabrikant Møllers Fortolkning ikke kunde holde.

H. J. Baden vilde finde det glædeligt, hvis Hr. Møllers gode Tro kunde føre over Vanskelighederne, men det var desværre tvivlsomt. Det faktiske Forhold forelaa klart gennem Statistiken, som viste, at der manglede 600 Lejligheder i Odense, 900 i Aarhus og 7000 i København, altsaa var der procentvis større Bolignød i Aarhus end i København. Hvordan kunde man paa Basis af disse Tal resolve, at der skal være Lejerbeskyttelse i København, men ikke i Aarhus! Hvis man mente, at Ophævelse af alle Restriktioner var den

rette Vej ud af Uføret, hvorfor ophævede man dem da ikke i København.

Borgmesteren syntes, man som Resumé af Forhandlingen kunde henstille til Lovgiverne fremtidig at lovgive for Provinsen ligesom for København. - Der var vist Enighed om at sende Forespørgselen til Ministeriet.

Indstillingen vedtoges.

Uddrag fra byrådsmødet den 4. juni 1925 - side 3

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 54-1925)

Indstilling fra Udvalget for Bygninger og Inventar og Boligkontroludvalget om Oprettelse af et boligstatistisk Kontor.

Følgende Indstilling forelaa:

"Flertallet (Bernt Jensen, J. Perregaard, H. J. Baden og Andr. Bitsch) indstiller, at der her i Byen oprettes et boligstatistisk Kontor i Henhold til Boliglovens § 32, og at det underlægges Bygningsinspektørens Kontor, da man anser det for heldigst, at det administreres sammen med Kontoret for den kommunale Boligkontrol, som i Forvejen er underlagt dette Kontor".

"Mindretallet (P. Baunsgaard og H. P. Salling) kan ikke anbefale Oprettelse af et boligstatistisk Kontor, da man formener, at Nytten deraf vil være ret illusorisk, hvorimod Bekostningen ikke bliver helt ringe. - Skulde Byraadet desuagtet vedtage, at der oprettes et saadant Kontor, er vi enige med Flertallet i, at det underlægges Bygningsinspektøren sammen med Boligkontrollens øvrige Kontorarbejde."

Bernt Jensen erindrede om Forhandlingen paa forrige Byraadsmøde foranlediget ved en Skrivelse fra Lejerforeningen. Spørgsmaalet om et boligstatistisk Kontor var ikke af ny Dato, men det var blevet særlig aktuelt efter den ny Boliglov, som frigav Opsigelsesretten og delvis Lejeforhøjelsen. I Lovens § 32 stod, at Kommunalbestyrelsen er berettiget til at oprette et saadant Kontor for at tilvejebringe statistisk Materiale, og det var ogsaa nødvendigt af den Grund, at Loven klart fastslog Kommunernes Pligt til at skaffe Lejlighed til de Husvilde. Hvis Kontoret skulde have nogen Betydning, maatte der være effektiv Anmeldelsespligt for baade Ejer og Lejer, og i saa Fald kunde man omtrent beregne, hvor

mange der blev for Kommunen at skaffe Husly til. Kontoret betød ikke særlig meget økonomisk set for Kommunen, og Taleren vilde derfor paa Udvalgsflertallets Vegne anbefale at oprette det.

H. P. Salling vilde paa Mindretallets Vegne fraraade at oprette dette Kontor. Ved Bolignødens Begyndelse søgte man at faa et Overblik over Stillingen ved den kommende Flyttedag, og man anmodede derfor alle Husvilde om at melde sig paa Bygningsinspektørens Kontor. De meldte sig ogsaa, men de glemte at meddele, naar de selv skaffede sig Lejlighed, og derfor blev Statistikken ganske værdiløs. Det vilde sikkert gaa paa samme Maade nu, idet man savnede Midler til at tvinge Folk til at gøre Anmeldelse, og en Del rejste fra Byen uden at meddele noget derom, saa hvis der skulde træffes Foranstaltninger i Henhold til en saadan Statistik, vilde man let skyde over Maalet. Det eneste sikre ved et saadant Kontor var Udgiften dertil; det øvrige blev vist illusorisk.

Andr. Bitsch beklagede, at Mindretallet ikke kunde gaa med til at oprette et statistisk Kontor, særlig da Boligloven gav Bemyndigelse dertil.

og denne Lov var jo ikke mindst de Konservatives Værk. I København saa man ganske anderledes paa dette Forhold; der var vist alle Partier enige om, at Kontoret var nødvendigt.

M. Brammer sluttede sig til Flertallets Forslag. Kontoret var sikkert nødvendigt under de nuværende Boligforhold, og det vilde forhaabentlig ogsaa gaa op for Folk, at de skulde gøre Anmeldelse. Hvis nogen flyttede fra Byen, kunde det vel ses gennem Mandtalsregistret, saa ved et Samarbejde mellem de to Kontorer kunde der nok skaffes en ret sikker Statistik. Man skule nødig til at stille daarlige Barakker op i sidste Øjeblik.

N. C. Christiansen fandt det ganske unødvendigt at oprette et saadant Kontor, for Taleren troede ikke paa, at der eksisterede nogen Bolignød; det var nærmest et Kunstprodukt. Siden 1914 var Byens Folketal forøget med 12000 Mennesker, og hvis man blot regnede med 3 Individer pr. Lejlighed, skulde Tilvæksten altsaa være 400 Lejligheder aarlig. Men Kommunen havde nu givet Tilskud til ea. 500 Lejligheder, som skulde være færdige til Oktober Flyttedag, og selv om en Del af disse ikke kunde naa at blive fuldført paa Grund af Lockouten, vilde de kunne være færdige til Nytaar, og saa var der faktisk ingen Bolignød i Byen. Man skulde nødigt ind paa at efterabe København i dette Forhold, for det statistiske Kontor havde der givet et saa forkert Billede af Forholdene, at der var blevet en umaadelig

Forvirring, og ca. 4000 Lejligheder stod tomme derovre. Det var ikke Lejen, som var afskrækkende, for en 3-Værelses Lejlighed kostede 500-850 Kr. Selvfølgelig vilde der altid mangle Lejligheder til Folk, som ikke regnede med at skulle betale nogen Husleje, men for deres Skyld behøvede man ikke at lave noget statistisk Kontor. Man kunde næppe tvinge Folk til at efterkomme det, som § 32 tilsigtede, og saa var Kontoret ikke til nogen som helst Nytte.

J. Perregaard svarede hertil, at i Henhold til den Smule Statistik, man hidtil havde haft, manglede der i Byen 900 Lejligheder. Der opførtes for Tiden 360 Lejligheder, ikke 500, men selv med dette Tal manglede der alligevel 400. Det var rigtigt, at der i København stod en Del Lejligheder ledige, men det var Spekulationsejendomme, der var bygget saa daarligt, at ingen kunde være tjent med at bo i dem, og den Slags skulde man nødvendig ind paa at bygge i Aarhus. Der var ingen Tvivl om, at Kontoret vilde blive til stor Nytte; baade Stadsarkitekten og Bygningsinspektøren var af samme Mening som Flertallet i denne Sag.

H. J. Baden hævdede, at Forholdene ikke kunde sammenlignes med 1916, da Lejerne skulde melde sig; her var det baade Ejer og Lejer, der skulde anmelde Opsigelser og Udlejninger, og saa kunde det altid kontrolleres, og man kunde faa et virkeligt Overblik over Situationen. Samtidig fik man Kontrol med, at de Lejer, som skulde godkendes af Kommunen, ogsaa blev det. At der ikke var nogen Bolignød, var ingen ny Paastand; det samme havde man bevist for Københavns Vedkommende, og alligevel opretholdt man der en stærk Lejerbeskyttelse. Men de, som kendte Forholdene og vidste, hvorledes Folk maatte bo paa Tagkamre, i Lysthuse og paa Kaserner, kunde sikkert ikke for Alvor sige, at der ikke var nogen Bolignød. Hr. Christiansens Statistik var baade til at le og græde over; hvad nyttede det, at der et enkelt Aar byggedes 400 Lejligheder, naar der ikke i flere Aar var bygget noget af Betydning. Taleren vilde takke Hr. Christiansen for Meddelelsen om, at man kunde faa en 3-Værelses Lejlighed i København for 500 Kr.; forhaabentlig vilde man i Aarhus tage Eksempel deraf.

Borgmesteren haabede ikke, at Bygningshaandværkerne i Aarhus kom ind paa at bygge den Slags Huse, som Hr. Christiansen havde omtalt fra København.

Flertallets Indstilling vedtoges med 13 Stemmer mod 8.

Uddrag fra byrådsmødet den 2. juli 1925 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

Indenrigsministeriets Afgørelse af, hvorvidt Byraadets Tilladelse udkræves til Forhøjelse af en før 1. Januar 1923 fastsat Husleje, selv om Nævnet senere har nægtet Forhøjelse. (Side 54).

Ministeriet udtaler, at der formentlig ikke kræves Byraadets Tilladelse hertil, selv om Nævnet efter nævnte Tidspunkt har nægtet at godkende en af Ejeren ønsket Forhøjelse.

J. Chr. Møller erindrede om Forhandlingen herom paa et foregaaende Møde, og det viste sig nu, at Ministeriet havde sluttet sig til Talerens Opfattelse. Angaaende Boligstatistiken, saa forlangte man vist egentlig for meget her; man kunde næppe tvinge nogen til at møde personlig for at afgive statistiske Meddelelser, det maatte kunne ske skriftlig, og det var ogsaa tvivlsomt, om man kunde forlange Kontrakterne forelagt paa Kontoret.

J. Perregaard havde haft en modsat Opfattelse af Fabrikant Møller, og den Landsretssagfører, som havde fortolket Loven, maatte være mere konservativ end Landsretssagførerne her i Byen. Lovene blev skrevet saa daarligt, at de kunde fortolkes paa lige saa mange Maader, som der var Fortolkere. Hr. Møllers Bemærkninger om Boligstatistiken var noget ved Siden af, for Loven gav netop Ret til at kontrollere, at der ikke skete Misbrug.

Bernt Jensen fastslog, at Ministeriets Fortolkning gik ud paa, at det var den sidste Forhøjelse, som skulde lægges til Grund, og ikke den sidste Behandling af Nævnet; derved fik Boligkontrollen jo lidt mindre at bestille. Det statistiske Kontor maatte forlange saa meget, som var nødvendigt for at kontrollere, at Oplysningerne var rigtige, og hvis man gav Lempelser her, var Kontoret ikke meget værd. Andre Kommuner forlangte meget mere.

Holst Knudsen var stadig af den Mening, at det var et tvivlsomt juridisk Spørgsmaal, men maatte samtidig indrømme, at Landsdommer Aksel Rasmussen havde en saa stor Autoritet paa Boliglovgivningens Omraade, at Talerens tidligere hævdede Standpunkt vilde faa vanskeligt ved at sejre, hvis det kom til en retslig Afgørelse.

H. J. Baden hævdede, at hvis man ikke krævede Lejekontrakterne fremlagte paa Kontoret, var der ikke Spor Garanti for, at Oplysningerne var rigtige, eller at Lejlighederne overhovedet var lejet ud. Man havde før set Eksempler paa pro forma Kontrakter blot for at have en Lejlighed staaende ledig. Hvis man slog af paa Fordringerne her, kunde man lige

saa godt opgive al Statistik.

Borgmesteren haabede, at der til Efteraaret kom Forslag om skærpede Bestemmelser med Hensyn til Udleje af Lejligheder.

Toges til Efterretning.

